

høj Grad bør tage med i Betragtning, naar Talen er om, under hvilken Form man bør oprette Husmandsbrug her i Landet.

Naar vi nu staar overfor at føre den Lovgivning videre, som allerede har virket en Række af Aar, maa vi være klare over, at man kun kan oprette nye Husmandsbrug derved, at de, der har store Jordarealer, mere Jord, end de selv kan overkomme at dyrke, maa afgive en Del af deres Overflod til dem, der ønsker at faa Jord, men ikke ved egen Hjælp kan faa det. Der er da forskellige Veje at gaa. Man kan købe Jorden i det frie Marked, og man kan gaa den Vej, der her gives Anvisning paa, nemlig at skaffe Jord gennem Ekspropriation, gennem Tvangskøb, til Oprettelse af nye Brug. Hvad angaar den første af disse Veje, er den jo ikke ny; det er den, man hidtil har fulgt med det Resultat, som den ærede Ordfører for Venstre (Hauch) gjorde opmærksom paa, at man i Øjeblikket ikke har opkøbt al den Jord, der kan faas i det frie Marked; der er et større Udbud af Jord i dette Øjeblik, end Efterspørgerne kan aftage. Men der er jo ingen Garanti for, hvor længe dette vil vare. Vi ved ikke, om ikke i Løbet af 1 Aar eller 2 det modsatte vil være Tilfældet; blot for 2 Aar siden var det knap muligt at faa Jord at købe til Oprettelse af Husmandsbrug. Det ærede Medlem og jeg har jo arbejdet sammen en Række af Aar med det Formaal at skaffe Jord gennem Lensafløsningen. Jeg tør i denne Forbindelse sige, at vi altid har arbejdet udmærket godt sammen; vi har altid set ens paa Tingene og har i de fleste Tilfælde naaet et godt Resultat; naar det ikke altid er blevet saa godt, som vi kunde ønske, skyldes det ikke Mangel paa god Villie fra vor Side, men det skyldes, at Loven kun har givet Anvisning paa Forhandling og ikke givet os fuld Ret til at afgøre Sagerne.

Jeg finder Anledning til at sige dette ved denne Lejlighed, fordi der hersker ganske mærkelige Forestillinger om, hvad vi kan udrette ved Hjælp af Lensafløsningsloven. Der er endogsaa dem, der mener, at vi kan gaa hen og tage Jord, hvor vi ønsker det, og at vi kan tage den gode Jord, medens Lenene faar Lov at beholde al den daarlige Jord. Det har imidlertid ikke været Lovens Forudsætning. De, der mener, at det kan lade sig gøre, har ikke forstaaet Loven rigtigt. Men det kommer snart dertil, at det er paa Hæld med den Jord, der er tilbage, til Afløsning fra Lenene. Derfor melder det Spørgsmaal sig

med stor Styrke: Paa hvilken Maade kan man erhverve Jord i den kommende Tid? Og dèr vil jeg straks sige til den ærede Ordfører for Venstre, som — det erkender jeg — har gjort et godt Arbejde med Hensyn til Lensafløsningen, at lige saa enig, jeg har været med ham i det Arbejde, lige saa uenig er jeg med ham i Opfattelsen af, hvilke Veje man bør følge med Hensyn til Erhvervelse af Jord. Jeg vil for mit Vedkommende sige — og her taler jeg paa mit Partis Vegne —, at jeg er ikke bange for at gaa Ekspropriationsvejen, hvis denne viser sig at være nødvendig. Jeg er ikke alene ikke bange for det, men jeg mener, at det vil være rigtigst at gaa den Vej i visse Nødstilfælde. Det er nemlig det, Loven giver Anvisning paa. Den giver ikke Anvisning paa at følge Ekspropriationsvejen som almindelig Regel, men kun paa at benytte den i visse Tilfælde, hvis det viser sig, at man ikke kan faa Jord frem paa anden Maade.

Det ærede Medlem nævnte forskellige Grunde imod at gaa den Vej. Vi har hørt de fleste af de Grunde før. Man hører dem jo ganske særlig, hver Gang der skal være Valg. Paa de Møder, der da bliver holdt rundt om i Landet, er Ekspropriation af Jord til Husmandsbrug altid et af de Spøgelser, som bliver manet frem og bliver hæftet paa de Partier, som har gjort sig til Talsmænd for denne Tankegang. Men det er jo slet ikke saa slemt, det, der her er Tale om. Naar der er Tale om at ekspropriere Jord til Husmandsbrug efter dette Lovforslags Bestemmelser, saa er der i alt Fald taget forskellige Forbehold. Der er taget det Forbehold, at det fortrinsvis skal være Jord, som bliver daarlig dyrket. Ja, der staar ikke ganske de samme Ord i Loven, men det er i alt Fald det, der er Mening, og jeg mener derfor, at det Usikkerhedsmoment, som det ærede Medlem taler om, derved bortelimineres. Jeg ved, at det ærede Medlem ikke sætter stor Pris paa de Landbrugere, som ikke passer deres Landbrug godt. Det ærede Medlem har jo igennem mange Aar netop lært vor Ungdom, hvorledes man skal dyrke Jorden godt, og jeg kan ikke tænke mig, at det ærede Medlem i Særdeleshed skulde ville holde Haanden over dem, der dyrker deres Jord daarligt. Og vilde det nu egentlig gøre saa meget, om der blev eksproprieret 10 pCt. eller maaske endog 20—25 pCt. af den Jord fra store Ejendomme, som bliver dyrket daarligt? Jeg kan i hvert Fald ikke se det.